

Vladimír Nálevka

horké krize

studené války

VYŠEHRA D

i červnová agrese Korejské lidově demokratické republiky vůči jihokorejskému státu.

První doktrinální dokument NATO byl zpracován již na podzim roku 1949 a počítal se schopností aliance „provést rychlé strategické bombardování za použití všech možných prostředků a všech druhů zbraní bez výjimky“. Základní teze tohoto plánu vycházela z rozhodnutí o nasazení jaderných zbraní jako „okamžité odpovědi na sovětský útok“. Není pochyb o tom, že prezentace tohoto axiomu měla především odstrašující charakter. V následujícím roce 1950 byla přijata první komplexní vojenská doktrína aliance, tzv. strategie předsunuté obrany (Forward Strategy), která předpokládala organizaci obrany na hraniční linii sovětského bloku. Na zasedání Severoatlantické rady v Lisabonu v únoru 1952 byly v rámci této koncepce vymezeny i konkrétní úlohy ozbrojených sil jednotlivých členských států. Konvenční jednotky západoevropských signatářů aliance měly plnit funkci „štitu“, tj. vázat protivníka v jeho výchozích pozicích, kdežto severoamerické jaderné zbraně převzaly roli „meče“, tj. měly nepříteli zasadit rozhodující nukleární úder. Strategie předsunuté obrany předpokládala nejen urychlené vyzbrojení západoevropských pozemních sil, ale i podstatné rozšíření severoamerického jaderného arzenálu. (V roce 1953 se v USA vyrábělo 54 jaderných zbraní měsíčně, v roce 1956 to již bylo 115 a na sklonku páté dekády dosáhla severoamerická měsíční produkce počtu 600 kusů.)

Postupná kvalitativní a kvantitativní proměna zbrojního potenciálu NATO umožnila proměnu doktríny předsunuté obrany v novou strategii hromadné odvety (Massive Retaliation), která byla schválena v polovině padesátých let pod kódovým označením MC 14/2. Její podstatou bylo – po případném prvním atomovém úderu Sovětů – bezprostřední nasazení celého spektra jaderných zbraní s výsledným totálně zničujícím efektem a ofenzivní průnik všech složek ozbrojených sil Severoatlantické koalice do hloubi nepřátelského území. Tato strategie kalkulovala mj. s vojenskou a technologickou převahou Spojených států a dále i s nedostatkem vhodných nosičů jaderných zbraní na sovětské straně, a to i přes nesporný úspěch Rusů s první umělou družicí země. Chmurným rezultátem masové odvety byla globální jaderná konfrontace ve smyslu „kdo s koho“, s pochybným vítězstvím jedné strany a zcela zničenou Evropou.

Korejská válka

Za druhé světové války se do popředí zájmu antihitlerovské koalice dostala i Korea. V závěrečné deklaraci Káhirske konference z listopadu 1943 bylo mj. zdůrazněno, že spojenecké velmoci jsou odhodlány poskytnout Koreji v „pravý čas svobodu a nezávislost“. Do té doby měl v „Zemi jitrní svěžesti“ platit poručenský systém. Na schůzce v Postupimi se Velká trojka dohodla na požadavku bezpodmínečné kapitulace Japonska, přičemž odzbrojení císařské armády v Koreji se stalo společným úkolem Spojených států a Sovětského svazu. Za demarkační linii byla určena 38. rovnoběžka.

Nad ránem 10. srpna 1945 rozvinula sovětská 25. armáda generála Čistjakova bojové operace na korejském území a velitel Tichomořského loďstva admirál I. S. Jumašev vylodil v severokorejských přístavech výsadky námořní pěchoty. O měsíc později – 8. září – se v jihokorejském Inčchonu objevily americké jednotky generála Hodgeho, které v krátkém čase obsadily hlavní město Soul.

Mezitím se aktivizovalo domácí hnutí odporu, které zahrnovalo různorodé politické síly. Ve škále odbojového centra dominovali nacionalisté a komunisté, kteří byli úzce propojeni s čínskými komunisty. Z iniciativy obou těchto složek byla již 6. září 1945 vyhlášena Korejská lidová republika, ale Spojenci neuznali její legalitu. Na základě předchozích dohod byla v obou částech země ustavena vojenská okupační správa. Na severu byl jejím představitelem generál A. A. Romaněnko, v čele severoamerické administrativy stanul generál A. Arnold.

V polovině prosince 1945 byla v Moskvě zahájena porada ministrů zahraničí Velké trojky, jejímž cílem bylo mj. i řešení dálnévýchodní otázky. Americká delegace vedená státním tajemníkem J. Byrnesem předložila projekt postupné emancipace korejské společnosti. Sovětský svaz oponoval a V. M. Molotov navrhl bezodkladné ustavení zcela suverénního státu, přičemž tzv. přechodné období nemělo překročit

hranici pěti let. Závěrečná dohoda obsahovala podstatné části sovětského stanoviska, ale základním předpokladem její realizace byla ochota obou zainteresovaných mocností ke spolupráci. Sovětsko-americká konference o Koreji ve dnech 16. ledna až 5. února 1946 však skončila bezvýsledně. Spojené státy směřovaly k rychlému sjednocení poloostrova, zatímco Sovětský svaz trval – v rozporu s původním Molotovovým návrhem – na zatímním udržení okupačních zón. Začínající studená válka ovlivnila i řešení korejské otázky, a tak se cesty někdejších spojenců rozešly i na Dálném východě. Sověti podpořili korejské komunistické hnutí vedené Kim Ir-senem, který již na sklonku 20. let organizoval pod patronátem KS Číny Komunistickou ligu mládeže a v roce 1936 inicioval vznik levicově orientované Vlastenecké asociace pro obnovu nezávislosti Koreje. Od r. 1941 sloužil v Rudé armádě a od r. 1945 organizoval v Koreji – ve spolupráci s čínskými komunisty – partyzánskou válku proti Japoncům. Stalin rozhodl o jeho vůdčí roli v nově budované politicko-mocenské struktuře sovětské okupační zóny. Na sever od 38. rovnoběžky se tak postupně formovala nová vládnoucí elita, kterou ideově a odborně zpevnili etničtí Korejci ze Sovětského svazu.

V jižní části poloostrova Američané favorizovali nacionalistickou koalici v čele s Li Syn-manovou Liberální stranou. Z jeho iniciativy bylo také na začátek února 1946 svoláno Prozatímní národní shromáždění, které mělo položit základy budoucí státní moci. Kim Ir-sen odmítl na této akci participovat a v souladu s politickou orientací Sovětů se rozhodl pro oddělenou iniciativu. V únoru 1946 vytvořil vlastní prozatímní lidový výbor severní Koreje, který v dosahu svého reálného působení, tj. po 38. rovnoběžku, budoval státní zřízení komunistického typu. Scénář byl shodný s programem tzv. lidové demokracie ve východní Evropě – radikální pozemková reforma a znárodnění těžkého průmyslu. Pod výrazným tlakem Kimova organizátorského centra probíhala také integrace levicově orientovaných sil. V červnu 1949 vznikla ryze stalinistická Korejská strana práce. Konceptu „lidové demokracie“ odpovídala i tzv. Jednotná vlastenecká fronta, která v obou částech rozdělené země – na jihu ilegálně – vytvářela zázemí komunistických aktivit. Naproti tomu se představy Li Syn-manova politického seskupení o profilu budoucího státu, inspirované čínským Kuomintangem, zcela rozcházelely s realitou vývoje na severu.

Spojené státy – poté, co ztroskotalo jednání se Sovětským svazem – postoupily korejskou otázku Organizaci spojených národů. Moskva

sice proti tomuto kroku protestovala, ale Valné shromáždění OSN většinou hlasů rozhodlo 14. listopadu 1947 o vytvoření tzv. Dočasné komise OSN pro Koreu. Měla dohlížet na přípravu a průběh voleb do celokorejského ústavodárného shromáždění. Komise však působila pouze na jihu, jelikož sever její mandát kategoricky odmítl. Na květen 1948 komise určila datum voleb do vrcholného zastupitelského orgánu. Komunisté je zcela ignorovali, ale ani na jihu poloostrova nebyla volební účast příliš vysoká. Nicméně takto konstituované Ústavodárné shromáždění přijalo v červenci ústavní listinu Korejské republiky a zvolilo Li Syn-mana jejím prezidentem. Oficiálně byla Korejská republika vyhlášena 15. srpna 1948. Severní Korea reagovala na tento formativní proces Korejské republiky již v dubnu 1948, kdy se v Pchjongjangu uskutečnilo shromáždění levicových organizací. Toto Moskvou kontrolované fórum podpořilo ideu jednotného státu, ale odmítlo jihokorejské volby do ústavodárného shromáždění. Naopak rozhodlo o vypsání separátních voleb na bázi osvědčené „národní fronty“. Měření sil proběhlo 25. srpna 1948 a nově „zvolené“ Nejvyšší národní shromáždění vyhlásilo 9. září Korejskou lidově demokratickou republiku, jejíž politický systém odpovídal sovětskému modelu tzv. socialistického státu, tj. autoritativní diktatuře komunistické strany.

Ani jeden z obou korejských států nerezignoval na myšlenku sjednocení, ale Severokorejci se nikdy netajili zásadním odmítáním 38. rovnoběžky a byli odhodláni k radikálnímu vojenskému řešení. V této souvislosti byla Li Syn-manova administrativa znepokojena proměnami severoamerické politiky na Dálném východě. Po vítězství komunistů v kontinentální Číně a jaderném výbuchu Sovětského svazu v kazašské stepi zavládla ve Washingtonu určitá skepse vůči americkým možnostem v celé této oblasti. Američané na sklonku čtyřicátých let preferovali své závazky v západní Evropě a jejich linie strategické obrany v Asii probíhala přes Aleuty, Japonsko, souostroví Rjúkjú a Filipíny. Korea ležela mimo tyto hranice bezpečnostního perimetru. Státní tajemník Dean Acheson odmítl v projevu v Národním tiskovém klubu z 12. ledna 1950 poskytnout jakékoliv záruky pro ty asijské státy, které se nacházely za vymezenou obrannou čarou. S tímto přístupem nesouhlasila vlivná skupina tzv. pacifických generálů v čele s Douglasem MacArthurem. Tito vysokí vojenští představitelé se nechtěli smířit se ztrátou čínské pevniny a prosazovali politiku tvrdého kurzu v celé Asii. Jejich názory rezonovaly u radikálů z republikánské strany, ale i u velké části vládního

Předseda KS Číny Mao Ce-tung.
„Stalin ho pokládal za tzv. margarínového komunistu a nedůvěřoval mu.“

establishmentu, který byl mj. znepokojen i upevňováním sovětského vlivu ve střední Evropě. Prezident si vyžádal kritickou revizi dosavadních rozhodnutí a pověřil Radu národní bezpečnosti vypracováním nové studie o strategické koncepci Spojených států. Tento zásadní dokument, jehož závěry většinou formuloval ředitel odboru politického plánování státního departmentu Paul Nitze, byl Trumanovi předložen 7. dubna 1950. Pod signaturou NSC 68 se skrývalo nejen naléhavé doporučení ohledně zvýšení výdajů na zbrojení, motivované mj. ztrátou jaderného monopolu, ale i potvrzení nutnosti obrany principů svobody a demokracie bez ohledu na již dříve formulované bezpečnostní priority Spojených států. Odhodlání čelit globálnímu a „nevyhnutelně militantnímu“ tlaku Moskvy a snaha o postupnou změnu sovětského systému se měly stát trvalou orientací severoamerické zahraniční politiky v letech studené války.

Pro Sovětský svaz a Čínskou lidovou republiku byla kontrola Korejského poloostrova strategickou konstantou. Mao Ce-tung po vítězství v občanské válce usiloval o revoluční proměnu asijského kontinentu, a to prostřednictvím ozbrojeného boje. Stalin s touto koncepcí, byť s ur-

čitou rezervou, souhlasil. Po fiasku berlínské blokády, podpisu Severoatlantické smlouvy a vzniku dvou německých států se pozornost Kremle zaměřila na Dálný východ, kde čínští komunisté nabídli Sovětům rozšíření jejich imperiální politiky, pro kterou ostatně byly vždy charakteristické pružné změny teritoriálního tlaku.

V prosinci 1949 přijel do Moskvy Mao Ce-tung, kterého doprovázeli přední členové politického byra ÚV KS Číny. Byzantské oslavy sedmdesátin „velkého vůdce národů“ vytvořily prostor pro důvěrné rozhovory mezi sovětskou a čínskou politickou reprezentací. Sovětské straně šlo především o potvrzení legitimacy územních zisků na Dálném východě, které byly ostatně uznány již Čankajškovou vládou v létě roku 1945. Zásadní dohoda o podpisu spojenecké smlouvy byla ovšem učiněna až 22. ledna 1950. Vlastní text spojeneckého svazku mezi Moskvou a Pekingem podepsali 14. února 1950 sovětský ministr zahraničí J. A. Vyšinskij a předseda čínské vlády Čou En-laj.

V tomto kontextu proběhla i výměna názorů o korejské otázce. K této diskuzi byl přizván i Kim Ir-sen, který se netajil svou snahou o násilné sjednocení poloostrova, a Stalinovi předložil, s tichým souhlasem Mao Ce-tunga, plán severokorejského útoku přes 38. rovnoběžku. Stárnoucí diktátor byl prozatím rezervovaný, doporučil Kimovi, aby celou záležitost ještě jednou promyslel, zhodnotil všechny aspekty a možné důsledky vojenské akce a s finálním výsledkem opět navštívil sovětskou metropoli. Stalinova zdrženlivost byla motivována složitou politickou situací v čase gradující studené války a v neposlední řadě i domácími hospodářskými problémy. Na přelomu let 1949 a 1950 se však Kreml ocitl pod trvalým tlakem Kim Ir-sena, který neustále argumentoval údajnými jihokorejskými provokacemi, připraveností severokorejské armády a posléze i jednostrannou interpretací Achesonova lednového projevu ve washingtonském Národním tiskovém klubu. S ozbrojenou akcí na Korejském poloostrově již otevřeně souhlasil i Mao Ce-tung. Na jaře 1950 Sovětský svaz znásobil vojenskou pomoc severokorejskému režimu. V květnu přijela do Pchongjangu sovětská mise generála Bašilova, která převzala odpovědnost za logistickou stránku nadcházející útočné operace. Kim Ir-sen vědomě spekoval s nepopiratelnou labilitou Li Syn-manova režimu. Současně měl připravovaný konflikt ulomit hrot sociální nespokojenosti severokorejské populace. Datum střetnutí zřejmě uspíšilo rozhodnutí Spojených států zahájit v dohledné době s Japonskem rozhovory o uzavření mírové

Generál MacArthur: „Vylodím se v Inčchonu a Severokorejce rozdrtím.“

smlouvy. Sovětský svaz tuto skutečnost interpretoval jako bezprostřední ohrožení svých zájmů na Dálném východě, přičemž v jeho vlastní smlouvě s Maovou Čínou bylo Tokio výslovně uvedeno jako potenciální protivník. Finální rozhodnutí padlo v Moskvě dne 10. června 1950 a zvláštní Stalinův zmocněnec Semjon K. Carapkin odletěl do Pchongjangu tlumočit Kimovi definitivní souhlas Sovětského svazu s válkou.

Obavy a nejistoty padly v neděli 25. června ve 4 hodiny ráno místního času, kdy úderná síla severokorejské armády – pancéřová brigáda se 150 tanky a sedm pěších divizí pod velením generála Kim-Čeka – zaútočila proti čtyřem neúplným jihokorejským divizím hraničního krytu a v rychlém tempu postupovala na protivníkovo hlavní město.

Po první zprávě svého vyslance v Soulu Johna Muccia o zahájení severokorejského útoku se Trumanova administrativa rozhodla pro okamžitou odpověď. Souběžně s mobilizací vojenských rezerv na Dálném východě byla aktivizována i diplomacie. Na žádost stálého zástupce USA v OSN Ernesta Grosse se ještě 25. června ve dvě hodiny odpoled-

ne sešla Rada bezpečnosti a v nepřítomnosti sovětského delegáta Jakova Malika, který „prázdným křeslem“ protestoval proti mandátu národní Číny v OSN, odsoudila severokorejskou agresi, vyzvala k okamžitému zastavení bojů a ke stažení útočnickových jednotek za 38. rovnoběžku. Členské státy organizace byly požádány o pomoc při prosazování těchto požadavků. O dva dny později, když již bylo zřejmé, že se jihokorejská obrana zhroutila, zmocnil prezident Truman generála MacArthura, aby použil americké ozbrojené síly k obraně napadené země. Souběžně byla do Tchaj-wanského průlivu vyslána sedmá námořní flotila a jejím úkolem bylo vytvoření bariéry mezi čínskými komunisty a nacionalisty.

Američané si byli dobře vědomi sovětského pozhénnání Kimově invazi, ale byli přesvědčeni, že tento útok prozatím není začátkem třetí světové války. Z této premisy odvodili i své nejbližší úkoly – pomáhat Korejské republice vzdorovat agresi a zabránit případnému rozšíření válečného konfliktu do dalších oblastí Dálného východu.

V úterý 27. června odpoledne opět zasedala v Lake Success Rada bezpečnosti. V přijaté rezoluci doporučila mezinárodnímu společenství „poskytnout Korejské republice takovou pomoc, jaká bude nutná k odražení ozbrojeného útoku a k nastolení míru a bezpečnosti v oblasti“. Proti rezoluci hlasovala pouze Jugoslávie, Egypt a Indie se hlasování zdržely. Naléhavého apelu uposlechlo patnáct zemí, které vyslaly své ozbrojené složky, jež se shromáždily pod vlajkou OSN. Jejich páteří se stala armáda Spojených států, která také posléze nesla tíhu většiny bojových operací. Velitelem vojsk OSN byl 8. července jmenován tehdy sedmdesátiletý generál Douglas MacArthur.

Mezitím však Severokorejci obsadili Soul a postupovali dále k jihu; 30. června překročili řeku Hangang a 5. července svedli první vítězné střetnutí s Američany. V bažinách poblíž města Tedžonu se generál Walton Walker pokusil zastavit protivníkovu útočnou vlnu, ale v třídeních bojích byla jeho 24. pěší divize zcela rozbita. Dne 20. července kapituloval Tedžon a severokorejské jednotky dosáhly břehů řeky Naktong. V krátké době obsadily více než 90 % jihokorejského území. Zdálo se, že sovětský požadavek rychlého a účinného tažení byl splněn beze zbytku, neboť Američané a Jihokorejci drželi pouze pusanský obranný perimetr v jihovýchodním cípu poloostrova. Do této nevelké oblasti u Cušimského průlivu však MacArthur soustředil značné síly a na polovinu září připravil rozsáhlou a kombinovanou protiofenzívu, která dostala kódové označení „Chromite“.

Vylodění amerických jednotek v Inčchon, 15. září 1950.

V severokorejském týlu u Inčchon se vylodil 10. armádní sbor Spojených států a souběžně zaútočila z pusanského předmostí posílená 8. armáda. Odpor agresora se zhroutil. V noci na 28. září obsadila legendární 1. divize námořní pěchoty Soul a v první říjnové dekádě překročily jednotky OSN 38. rovnoběžku. Tato skutečnost byla sice v rozporu s původním záměrem obnovit status quo ante bellum, ale Truman autorizoval rozhodnutí Sboru náčelníků štábů o vojenské okupaci Korejské lidově demokratické republiky. Plénum Valného shromáždění OSN přijalo 7. října tzv. Rezoluci sedmi o ustavení „jednotné, demokratické a nezávislé korejské vlády“, čímž de facto sankcionovalo postup přes demarkační linii. S tímto přístupem pochopitelně nesouhlasily státy sovětského bloku a Indie; sedm dalších zemí se zdrželo hlasování. OSN také ustavila Komisi pro sjednocení a rehabilitaci Koreje, která vyzvala mezinárodní síly, aby „převzaly odpovědnost za řízení a civilní správu“. Také jednání Trumana s MacArthurem na ostrově Wake v polovině října podpořilo záměr vojenského velení přenést těžiště bojových operací na severokorejské teritorium. Generál MacArthur mini-

malizoval nebezpečí čínského či sovětského zásahu: „Válka je u konce a hoši budou do Vánoc doma.“ Rovněž CIA byla přesvědčena, že Mao Ce-tungova intervence není pravděpodobná. Na sklonku října padla severokorejská metropole Pchjongjang a v dalších dnech dosáhla vojska OSN korejsko-čínské hranice na řece Amnokgang (Ja-lu-ťiang). Kritická situace Kimova režimu uspíšila rozhodnutí vlády Čínské lidové republiky o poskytnutí účinné pomoci, kterou představovaly polní divize Čínské lidové osvobozené armády, prezentované jako dobrovolnické formace. Rozměr vojenské intervence konzultoval ve dnech 10. až 11. října Čou En-laj se Stalinem a do Pekingu se vrátil se slibem sovětské letecké podpory. Jak Trumanova administrativa, tak MacArthurovo velení podcenily míru připravenosti čínského vystoupení a nevezaly na vědomí ani velké soustředění Maových armád v Mandžusku, které byly odhodlány zablokovat další postup Američanů a jejich spojenců.

Nad ránem 24. listopadu zahájila 8. armáda „ofenzívu vedoucí k ukončení války“, a u osady Kunuri narazila na Číňany. 8., ale také 10. sbor generála Almonda byl zasažen masivním protiútokem čínských jednotek a v dalších dnech se MacArthurovo „rozhodující tažení“ změnilo ve všeobecný ústup, provázený velkými lidskými ztrátami. Válečné kyvadlo se opět vychýlilo na jih za 38. rovnoběžku. V prvním lednovém týdnu 1951 byl opět dobyt Soul a jen obrovská převaha Američanů ve vzduchu zabránila tomu, aby se opakovala historie letních dnů předešlého roku.

Nečekaná porážka na korejsko-čínském pomezí vyvolala ve Spojených státech prudkou odezvu. Generál MacArthur prosazoval jaderné bombardování vybraných cílů na protivníkově území a rovněž Truman na tiskové konferenci 30. listopadu nevyločil použití atomové zbraně. Tato skutečnost silně znepokojila západoevropské spojence. Zejména Velká Británie a státy jejího společenství energicky vystoupily proti eskalaci války. Ministerský předseda Clement Attlee odletěl 3. prosince do Washingtonu a po tři dny intenzivně jednal s prezidentem Trumanem a jeho nejbližšími spolupracovníky. Varoval Američany před nasazením atomové zbraně a upozornil je, že „rozšíření války by bylo pro západní Evropu sebevraždou“. Prezident musel souhlasit s názorem svého hosta na reálné nebezpečí vzniku třetí světové války. Ve svých pamětech později napsal: „Stačilo by, abychom napadli komunistickou Čínu, a mohl by přijít ruský zásah.“ Stalin byl v tomto okamžiku skutečně

připraven vyslat na korejské bojiště pět mechanizovaných divizí a po intervenci čínských „lidových dobrovolníků“ převzala sovětská armáda ochranu jejich týlových komunikací v Mandžusku. Nadále však zůstává nezodpovězenou otázkou, zda v případě jaderného útoku vůči čínské pevnině byla Moskva připravena zahájit rozsáhlou vojenskou akci v západní Evropě. V každém případě však Truman musel – pokud nechtěl narušit soudržnost atlantické koalice – zbavit MacArthura vrchního velení na Dálném východě, neboť sebevědomý generál již otevřeně vystupoval proti zahraniční politice Washingtonu. Po MacArthurově odvolání v dubnu 1951 následoval nevídaný výbuch protestů americké veřejnosti. Trumanova vláda však neustoupila a udržela vývoj událostí pod svou politickou kontrolou a v červnu 1951 převzal velení generál James van Fleet.

Mezitím již od ledna 1951 opět útočily reorganizované jednotky OSN. Čerstvé svazky 1. a 9. sboru americké armády postupovaly na západním úseku fronty a doplněný 10. sbor rozvíjel úspěšnou ofenzívu na východním pobřeží poloostrova. Po těžkých bojích se Američané opět zmocnili Soulu a 31. března dosáhli 38. rovnoběžky. V noci na 23. dubna však generál Pchen Te-chuaj zahájil rozsáhlou jarní ofenzívu čínských jednotek, jejichž první úder zachytili Britové – Gloucestershírský pluk, Královští northumberlandští střelci a Královská ulsterská pěchota. Těžké boje na řece Imdžingang přežilo z gloucestershírského regimentu jen 39 vojáků. Frontová linie se posunula k Soulu, ale již na konci května se formacím OSN podařilo komunistickou iniciativu rozmělnit a zatlačit protivníka zpět za 38. rovnoběžku.

Patová situace na bojišti vytvořila prostor pro politické řešení konfliktu. Moskva, která byla konfrontována s realitou, se rozhodla ustoupit a 23. června 1951 vyzvala na půdě OSN k „okamžitému zahájení jednání mezi válčícími státy o zastavení palby“. Ať již byly motivy této iniciativy jakékoliv, je nesporné, že otevřela cestu další mnohostranné diplomatické aktivitě. Dne 10. července se v Kesongu poprvé setkaly delegace severokorejské armády a čínských „dobrovolníků“, v čele s generály Nam Irem a Hsiou Fengem, s admirálem Charlesem Turnerm Joyem, který zastupoval velení vojsk OSN. Obtížně probíhající rozhovory se týkaly přerušování bojů, vymezení demarkační čáry a výměny válečných zajatců. Na obou stranách však ještě scházela vůle k pozitivní finalizaci jednání, takže původně nadějná aktivita ustrnula na mrtvém bodě vzájemných obstrukcí.

V závěru roku 1951 se fronta pevně stabilizovala a palebná linie ze 17. listopadu se později stala demarkační hranicí při podepsání dohody o příměří. Do té doby se však Američané stále pokoušeli o podlomení vojenské moci Severu. Když neuspěly pozemní útoky, soustředili se na hromadné údery letectva proti týlu komunistických sil, ale ani tato tzv. Operace uškrcení nepřinesla žádoucí výsledky. Na přelomu let 1951 až 1952 byla obnovena mírová jednání, která s mezidobím dalších ozbrojených střetů či plošných leteckých náletů trvala do července 1953. K ukončení války přispěla jak výměna v Bílém domě, kde Trumana vystřídal v prezidentské funkci Dwight Eisenhower, tak Stalinova smrt v březnu 1953, po níž následovaly nesmělé změny v sovětské zahraniční politice. Eisenhower byl odhodlán ukončit vleklou válku třeba i s pomocí nukleárních zbraní. Nově jmenovaný státní tajemník John Foster Dulles požádal indického premiéra Néhrúa, aby tlumočil čínské vládě americké varování. Vážně míněná výstraha byla umocněna přesunem několika jaderných bomb na Okinawu.

Dohoda o příměří byla podepsána v Pchanmudžonu 27. července 1953, krátce po desáté hodině tamního času. Její litera obnovila demarkační linii na 38. rovnoběžce, vymezila demilitarizované pásmo po obou stranách hraniční čáry a ustavila mezinárodní dozorčí komisi pro dohled nad příměřím, kterou tvořili zástupci Polska, Československa, Švédska a Švýcarska. Choulostivý problém válečných zajatců se řešil v následujících týdnech. Většina zajatých Číňanů a Severokorejců odmítla repatriaci a v „Operaci Big Switch“ se vrátila domů jen asi třetina internovaných vojáků. Komunisté předali dozorčí komisi 12 760 zubožených zajatců z jednotek OSN. Životní podmínky v severokorejských a čínských táborech odporovaly všem normám mezinárodního i válečného práva, stejně jako „vymývání“ mozků zajatců či lékařské pokusy na bezbranných lidech. (Teze o československé účasti na těchto zločinných experimentech nebyla potvrzena žádnými prameny.)

Válka v Koreji výrazně poznamenala světové dění. Byla výzvou vládě i lidu Spojených států. V roce 1950 činily americké výdaje na obranu 17,7 miliard dolarů, v roce 1952 44 miliard dolarů a o rok později 50 miliard dolarů. Navýšení zbrojního rozpočtu umožnilo mimo jiné i vývoj taktických nukleárních zbraní a rozsáhlou výstavbu leteckých základen v zahraničí. V únoru 1951 měla armáda Spojených států 3,5 milionů mužů ve zbraní, a dosáhla tak nejvyššího početního stavu od skončení světové války. Korejské události měly dopad i v Japonsku,

kteří se stalo hlavní tylovou bází sil OSN. Navíc konflikt stimuloval obnovu japonské armády – sil sebeobrany a uspořádal podpis mírové smlouvy s Tokiem.

Korejská válka rovněž přispěla k posílení mocenského mechanismu OSN a urychlila také výstavbu vojensko-politického seskupení v Tichomoří. Pakt o vzájemné pomoci mezi USA, Austrálií a Novým Zélandem – ve zkratce ANZUS – byl podepsán 1. září 1951 a Organizace smlouvy pro jihovýchodní Asii (SEATO), sdružující Austrálii, Velkou Británii, Francii, Nový Zéland, Pákistán, Filipíny, Thajsko a Spojené státy, vznikla v září 1954. Oba systémy zavazovaly signatářské státy ke společné akci v případě, že by některý z nich byl napaden nebo se stal obětí vnitřního převratu.

Pro státy sovětského bloku znamenala korejská válka nesmírné zatížení národního hospodářství výdaji na zbrojení, které trvale deformovaly jejich ekonomiku. „Ocelovou“ koncepcí bylo nejvíce postiženo Československo, které muselo potřebám válečného střetu na Dálném východě přizpůsobit i strukturu svého prvního pětiletého plánu.

Do války zasáhly i sovětské ozbrojené síly. Vedle množství vojenských poradců, kteří působili ve všech vyšších veleních severokorejských jednotek, a instruktorů v tankových a dělostřeleckých formacích, sehráli velkou roli především sovětsí letci. Ve snaze alespoň částečně vyrovnat obrovskou převahu Američanů ve vzduchu byl rozkazem náčelníka sovětského generálního štábu z 15. listopadu 1950 vytvořen 64. letecký sbor, jehož jádrem byly tři stíhací divize s 844 piloty. Jejich úkolem byla ochrana vzdušného prostoru v severovýchodní Číně a vybraných lokalit v severní Koreji. Stíhací divize byly postupně vybaveny tehdy nejmodernějšími sovětskými proudovými stroji MIG 15 a MIG 15 bis.

Válka také změnila Mao Ce-tungovu Čínu ve vojenskou velmoc prvořadého významu, což znepokojilo nejen asijské státy, ale i Sovětský svaz. Stalinovi korejský konflikt po určitou dobu vyhovoval, neboť oslaboval americkou přítomnost v Evropě, která se počátkem padesátých let opět stala přednostním cílem jeho politických ambic. Posléze se však válka stala neúnosným břemenem i pro Moskvu, a to zvláště po diktátorově smrti. Přímé sovětské výdaje na korejskou válku dosáhly do června 1953 astronomické výše 2,5 miliardy tehdejších rublů. Odtud i tlak na rychlé ukončení konfliktu, který byl de facto prohrán, neboť Kim Ir-senovo úsilí o násilné sjednocení země viditelně ztroskotalo.

Výsledná bilance smrti byla strašlivá. V přímých bojích padlo 520 tisíc Severokorejců, 900 tisíc Číňanů a 1 milion 300 tisíc Jihokorejců. Téměř dva miliony Korejců z řad civilního obyvatelstva se staly obětí válečných hrůz a oboustranného teroru. Padlo také 54 346 amerických vojáků, z toho 33 629 na bojišti a 20 617 zemřelo na následky zranění. Ostatní síly OSN ztratily 3360 padlých a 11 297 raněných mužů, především Britů a Turků. Ze sovětských pramenů bylo až dosud přiznáno 120 mrtvých pilotů. Sečteno a podtrženo – omezená lokální válka v Koreji stála téměř 5 milionů lidských životů.